

בבית המשפט העליון

בש"פ 6988/19

לפני:

כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופט ע' גרוסקופף

המבקש:

בני פרץ

נ ג ד

המשיבות:

1. הוצאת עיתון הארץ
2. רויטל חובל
3. מדינת ישראל - משטרת ישראל

בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו מיום 15.10.2019 בע"ח 15886-09-19
שניתנה על-ידי כב' השופט א' הימן

תאריכי הישיבות:

א' בחשון התש"ף (30.10.2019)

כ"א בחשון התש"ף (19.11.2019)

בשם המבקש:

עו"ד נתי שמחוני, עו"ד רונן רוזנבלום, עו"ד אסף
קליין, עו"ד דניאל קליין

בשם המשיבות 1-2:

עו"ד תמיר גליק, עו"ד ירון חנין

בשם המשיבה 3:

עו"ד עילית מידן, עו"ד לבנת מלמד

פסק דין

השופטת ד' ברק-ארז:

1. במהלך חקירה נגד חשוד ניתן בבית משפט צו איסור פרסום שהורה על חסיון שמו של אותו חשוד. לימים תיק החקירה בעניינו נסגר. מה דינו של הצו? בשאלה זו, ובשאלות הכרוכות בה, התבקשנו להכריע במסגרת ההליך דנן.

2. המחלוקת בין הצדדים נסבה על פרשנותו והיקף פריסתו של סעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט או החוק). וזו לשון הסעיף:

"בית המשפט רשאי לאסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום או פרט אחר מפרטי החקירה, אם ראה כי הדבר עלול לגרום לחשוד נזק חמור ובית המשפט סבר כי יש להעדיף את מניעת הנזק על פני העניין הציבורי שבפרסום; הורה בית המשפט על איסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום, יפקע האיסור עם הגשת כתב האישום נגד החשוד, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת".

נקל להיווכח כי סעיף זה אינו מתייחס במפורש לשאלת תוקפו של צו איסור הפרסום במקרה שבו לא הוגש כתב אישום נגד החשוד, ובכך נחלקו הצדדים.

3. לכאורה, משסעיף 70(ה1)(1) לחוק אינו כולל התייחסות מפורשת לגורלו של צו איסור הפרסום במקרה של סגירת תיק החקירה, יש לבחור בפרשנות המתאימה מבין שלוש חלופות אפשריות. אפשרות אחת היא שעם סגירת התיק, כאשר האדם הנוגע בדבר כבר אינו חשוד, פוקע תוקפו של צו איסור הפרסום מאליו, מבלי שיש צורך לקבל החלטה שיפוטית נוספת בעניין. אפשרות שנייה, הופכית לה, היא שעם סגירת התיק וכאשר אין מדובר עוד בחשוד, נותר צו איסור הפרסום בתוקפו ללא הגבלת זמן ומבלי שמוקנית לבית המשפט סמכות להסירו. אפשרות שלישית, שהיא אפשרות ביניים בין שתי חלופות הקצה שהוצגו, היא שככלל צו איסור הפרסום עומד בעינו גם לאחר סגירת התיק, אך ניתן לפנות לבית המשפט בבקשה להסירו לפי סעיף 70 לחוק בתי המשפט.

רקע עובדתי וההליכים הקודמים

4. בפתח הדברים נבהיר כי החלטנו לקבל את בקשת רשות הערעור ולדון בה כבערעור, כפי שיפורט להלן. על כן, המבקש יכולה להלן המערער.

5. מקורו של ההליך שבפנינו בצו איסור פרסום שניתן ביום 17.12.2013 על-ידי בית משפט השלום (פ"ר 13-12-34495, השופטת ת' שחם-קין). הצו חסה את שמו של המערער בכל הנוגע לחקירה שנערכה נגדו במסגרת פרשה שזכתה להד ציבורי ושעניינה עבירות מין שבוצעו לכאורה בקטינות. תיק החקירה נגד המערער נסגר בשנת 2015,

בעילה של היעדר ראיות מספיקות. הבקשה למתן הצו הוגשה מטעמו של המערער בסמוך לאחר תחילת חקירתו כחשוד בפרשה, ונאמר בה כי היא מוגשת בהסכמת המשיבה 3 (להלן: המדינה). יצוין כבר עתה כי בנסיבות אלה בית משפט השלום קיבל את הבקשה, מבלי להוסיף נימוקים ומבלי שנערך דיון לגופה של הבקשה. המדינה טענה בפנינו כי הסכימה באותה עת למתן הצו מטעמים הקשורים בצורכי החקירה. עם זאת, אין ביטוי פורמאלי בכתובים לטעמים שעמדו ביסוד עמדת המדינה (וכמסתבר אף עניין זה התגלה כשנוי במחלוקת בין הצדדים שבפנינו).

6. ביום 4.8.2019 הגישו המשיבה 1, הוצאת עיתון הארץ, והמשיבה 2, שהיא עיתונאית (להלן יחד: המשיבות), בקשה להסיר את צו איסור הפרסום לפי סעיף 70ג לחוק בתי המשפט. בהגשת הבקשה אימצו למעשה המשיבות דה-פקטו את חלופת הביניים שהוצגה בפתח הדברים.

7. בית משפט השלום קיבל בקשה זו, וביום 6.9.2019 הורה על ביטול האיסור שחל על פרסום שמו של המבקש, תוך השהיית כניסתה של ההחלטה לתוקף עד ליום 9.9.2019 (השופט ר' פרי). בית משפט השלום ציין כי אין להלום מצב שבו צו איסור פרסום "יונצח" ללא הגבלת זמן. לגופו של עניין, בית משפט השלום נתן דעתו לנזק שהמבקש טען שייגרם לו ולפגיעה בשמו הטוב, אך קבע שיש לתת בכורה לעקרון פומביות הדיון. בית משפט השלום אף התייחס לפרק הזמן המשמעותי שחלף במקרה זה ממועד סגירת התיק, לעניין הציבורי הרב שעוררה הפרשה במסגרתה נחקר המערער והעובדה שהוא אף התראיין באמצעי התקשורת לגביה, לטענת המשיבות בדבר מידע חדש בעניינו, וכן לעמדת המדינה לפיה אין מניעה בפרסום פרטיו. לבסוף הודגש כי על המשיבות להקפיד לפרסם בצורה ברורה וחד-משמעית את דבר סגירת התיק נגד המערער בעילה של חוסר ראיות.

8. המערער הגיש ערעור על החלטה זו לבית המשפט המחוזי, שהורה תחילה על עיכוב של הסרת הצו עד למתן החלטה נוספת. בהמשך, ביום 15.10.2019 דחה בית המשפט המחוזי את הערעור (ע"ח 19-09-15886, השופט א' הימן). בית המשפט המחוזי הבהיר כי לא מצא בהחלטתו של בית משפט השלום כל טעות, ואף אם היה נדרש לאותה שאלה עקרונית בעצמו היה מגיע לאותה מסקנה. ביחס להכרעה לגופה, בית המשפט המחוזי קבע כי האיזון בין האינטרסים השונים במקרה זה נערך באופן הולם תוך מתן עדיפות לאינטרס הציבורי הגלום בעקרון הפומביות. כך, בית המשפט המחוזי הדגיש את משקלם של האינטרס הציבורי וזכות הציבור לדעת במקרה זה, נוכח העניין הרב שהפרשה דנן עוררה, והעובדה שעסקה בדמויות הידועות לציבור. בהמשך לכך, בית

המשפט המחוזי אישר את הסרתו של הצו, אך הורה כי פרסום פרטיו של המבקש יושהה עד ליום 31.10.2019.

ההליך דנן

9. המערער הגיש את בקשת רשות הערעור דנן על החלטתו של בית המשפט המחוזי לפי סעיף 70(ב) לחוק בתי המשפט, ובצידה בקשה לעיכוב ביצוע הפרסום עד להכרעה בה.

10. בבקשת רשות הערעור טען המערער כי עניינו מעלה סוגיה משפטית עקרונית בכל הנוגע לפרשנותו של סעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט שטרם הוכרעה, נוכח שתיקתו של הסעיף בעניין דינו של צו איסור פרסום החוסה שמו של חשוד לאחר שהוחלט שלא להגיש כתב אישום נגדו, ולאחר שמוצו כל הליכי הערר בנושא זה.

11. בכלל זה, בקשת רשות הערעור הפנתה לפסק הדין שניתן בע"פ 8225/12 חברה פלונית בע"מ נ' פלוני (24.2.2013) (להלן: עניין חברה פלונית). באותו מקרה נדונה שאלת פרסום פרטיו של מי שלא הוגש נגדו כתב אישום, אך ערר על ההחלטה בדבר סגירת התיק עדיין היה תלוי ועומד. עם זאת, צוין בה כי הסוגיה של איסור פרסום שמו של "חשוד לשעבר" שהתיק בעניינו נסגר כוללת פנים לכאן ולכאן, והיא הושארה בצריך עיון.

12. לגוף הדברים עמדת המערער הייתה שאין מקום לפרסום שמו, וזאת בהתבסס על שני טיעונים משפטיים חלופיים. ראשית, ובמישור העקרוני, המערער טען כי יש לפרש את שתיקתו של סעיף 70(ה1)(1) לחוק ביחס לנסיבות של סגירת תיק חקירה נגד חשוד כהכרה בהמשך תוקפו מבלי שקיימת סמכות להסירו. לחלופין, המערער טען כי אם תתקבל הגישה לפיה נתונה סמכות לבית המשפט להסיר את צו איסור הפרסום, הרי שבמישור שיקול הדעת במקרה הרגיל יש להעדיף את ההגנה על שמו הטוב של אדם שהוחלט שלא להעמידו לדין, כך שהנטל לשכנע כי קיים טעם טוב להסרת איסור הפרסום צריך להיות מוטל על המעוניין בכך.

13. מעבר לפן העקרוני, המערער טען כי נפלו שגיאות רבות בהחלטתו של בית המשפט המחוזי בעניינו, בין היתר בכל הנוגע למשקל שיוחס לעניין הציבורי שמעורר מקרה זה ולהגדרתו שלו כדמות ציבורית.

14. בתשובתן מיום 29.10.2019 טענו המשיבות כי יש לדחות את הבקשה לרשות ערעור, וכי המקרה איננו מצדיק דיון ב"גלגול שלישי", מאחר שקביעה לפיה אין סמכות להורות על חיסוי שמו של חשוד לשעבר לא תשנה את התוצאה שאליה הגיעו הערכאות הקודמות.

15. לגופו של עניין, המשיבות טענו שעד כה המערער "זכה מן ההפקר" – בהתחשב בכך שצו איסור הפרסום הוצא מלכתחילה בהחלטה קצרה ובלתי מנומקת, על יסוד הסכמתה של המדינה בלבד. המשיבות הזכירו עוד כי לפי דברי נציג המדינה בדיון בבית משפט השלום, התכלית שלשמה הוצא הצו הייתה "שיקולי חקירה" – כך שזו חדלה מלהתקיים לאחר סגירת התיק. עוד נטען כי המערער לא הצליח להוכיח נזק חמור ברף המצדיק סטייה מעקרון הפומביות, ואף לא תמך את טענותיו בתשתית עובדתית מספקת. כמו כן, המשיבות טענו כי על כל פנים, משהתקבלה ההחלטה שלא להעמיד את המערער לדין, הוקעה הנזק שייגרם לשמו הטוב בפרסום. המשיבות הוסיפו עוד כי המערער משתתף בזירה התקשורתית במידה המצדיקה התייחסות אליו כאל דמות ציבורית. הן הדגישו את העניין הציבורי הרב הגלום בפרשה שבה נחקר, וציינו כי אין בעובדה שהמעשים שבהם הודה המערער לא הביאו להעמדתו לדין כדי לאיין עניין זה.

16. בתשובה שהגישה המדינה אף היא ביום 29.10.2019 צוין כי היא אינה רואה עצמה בליבת המחלוקת דנן ואינה נוקטת בה עמדה. כמו כן, היא שבה על כך שהסכמתה לבקשה לאיסור הפרסום בשנת 2013 ניתנה בשל שיקולי חקירה, והוסיפה כי לא התנגדה לפרסום הפרטים בהליכים הקודמים בין הצדדים. המדינה ציינה עוד כי ככל שנדרשת עמדתה ביחס לשאלה המשפטית הכללית שהעלה המערער, היא תזדקק לשהות נוספת לצורך גיבושה, בהינתן שעמדתה זו לא נדרשה או הוצגה בערכאות הקודמות.

הדיונים בבקשה וטיעונים משלימים

17. דיון ראשון בבקשה לרשות ערעור התקיים בפני ביום 30.10.2019 במתכונת של דן יחיד. בתום הדיון ניתנה למדינה שהות להגיש תגובה משלימה מטעמה וכן ניתן צו ארעי המותיר את צו איסור הפרסום על כנו עד למתן להחלטה אחרת.

18. בתגובתה המשלימה מיום 13.11.2019 המדינה הבהירה כי היא מתנגדת למתן רשות ערעור בהתחשב בכך שלא נפלה כל טעות בתוצאה שאליה הגיעו הערכאות הקודמות. לצד זאת, בבחינת מה שהוא לשיטתה "למעלה מן הנדרש", המדינה פירטה את עמדתה העקרונית באשר לתוקפו של צו איסור פרסום שניתן בעניינו של חשוד לאחר

שתיק החקירה נגדו נסגר. תחילה, באשר לשאלת הסמכות, המדינה מיקדה את תשובתה בשתיים מהאפשרויות הפרשניות: פקיעתו של הצו באופן אוטומטי עם סגירת תיק החקירה או הותרת הצו על כנו עד להחלטה שיפוטית אחרת. המדינה הבהירה כי הדרך הראויה לשיטתה היא פנייה לבית המשפט בבקשה לביטול הצו לפי ההליך הרלוונטי לעניין זה, סעיף 70ג לחוק בתי המשפט. המדינה הסבירה כי קביעה לפיה הצו פוקע עם סגירת התיק אינה עולה בקנה אחד עם הוראות החוק הקובעות הליך ספציפי מתאים (כאמור, סעיף 70ג לחוק בתי המשפט), וכן הדגישה כי לעיתים מועד סגירתו הסופי של תיק חקירה איננו ודאי נוכח הליכים נוספים שעשויים להתקיים בעניין. עוד ציינה המדינה את הצורך המעשי בידיעה פוזיטיבית וודאית על כך שהצו הוסר – על מנת לאפשר לחשוד עצמו או לגורמים המעוניינים בפרסום לפעול בעניין.

19. באשר לשאלת שיקול הדעת שעל בית המשפט להפעיל בבואו לדון בבקשה להסרתו של איסור הפרסום, המדינה סבורה כי סגירת התיק היא שיקול המטה את הכף לעבר פרסום – כמו גם חלוף הזמן ממועד מתן הצו המקורי. לשיטת המדינה שני עניינים אלו יבואו בגדרן של אותן "נסיבות חדשות" שעל בית המשפט לבחון, בהתאם לאמור בסעיף 70ג לחוק. בכלל זה, המדינה טענה כי הנחת המוצא הפרשנית המלווה את קריאתו של סעיף 70(ה1)(1) לחוק היא כי הפרסום הוא הכלל ואילו איסור הפרסום הוא החריג. לפיכך, כך נטען, נטל השכנוע מוטל על מי שמעוניין בהמשכו של איסור הפרסום, ולצורך כך יהיה עליו לתמוך את בקשתו בשיקולים כבדי משקל.

20. ביום 17.11.2019 הגיבו גם המשיבות לתגובתה המשלימה של המדינה, ובעיקרו של דבר ציינו כי הן מסכימות עם האמור בה.

21. בתגובת המערער מיום 17.11.2019 הוא חזר על עמדתו הפרשנית לפיה בשעה שחשוד הופך ל"חשוד לשעבר" ראוי שיחול היפוך נטל השכנוע ביחס לצו איסור הפרסום. בהתאם לכך, לטענתו, מי שמבקש את הסרת החיסיון הוא זה שצריך להוכיח כי קיים עניין ציבורי כבד משקל וראשון במעלה אשר יש בו כדי להצדיק זאת. המערער הוסיף וטען כי אין תימוכין לטענת המדינה שהסכימה למתן הצו מטעמים הנוגעים לחקירה.

22. ביום 19.11.2019 התקיים דיון המשך בבקשת רשות הערעור, ובפתחו ציינו כי הבקשה אכן מעוררת שאלה עקרונית המצדיקה דיון בה והענקת רשות ערעור, כפי שצוין כבר בפסקה 4 לעיל.

23. לאחר ששמענו את טענות הצדדים ובחנו אותן לגופן אנו סבורים כי דין הערעור להידחות, מהטעמים שיפורטו להלן. נקדים ונאמר עוד כי בהתחשב באופיין העקרוני של הטענות שעלו איננו סבורים כל עיקר כי התייחסותה של המדינה לסוגיה הייתה בבחינת "למעלה מן הנדרש".

24. נקודת המוצא להכרעתנו היא עקרון פומביות הדיון, המעוגן בסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה ובסעיף 68 לחוק בתי המשפט. לפי עקרון זה, ככלל, פרטיו של כל הליך משפטי יהיו גלויים לציבור. דומה כי אין צורך להכביר במילים על חשיבותו של עקרון פומביות הדיון, המבטיח את שקיפות ההליך השיפוטי, מאפשר קיום מנגנוני בקרה וביקורת ומהווה רכיב חיוני במשטר דמוקרטי שבליבו חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת (ראו למשל: בש"פ 5759/04 תורג'מן נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 658, 662 (2004) (להלן: עניין תורג'מן); עניין חברה פלונית, בפסקה 10 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן; ע"א 5739/18 מפעילי האתר www.oligarchescorts.com נ' מדינת ישראל, פסקאות 29-30 (15.10.2018); בש"פ 1262/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (27.2.2019)). החופש לפרסם ברבים את הנעשה בבית המשפט, לרבות פרסום שמותיהם של בעלי דין, הוכר בפסיקתנו כנגזרת של עקרון זה (ראו: ע"א 2800/97 ליפסון נ' גהל, פ"ד נג(3) 714, 719 (1998); בש"פ 2211/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (14.4.2015) (להלן: בש"פ 2211/15)).

25. מובן כי עקרון פומביות הדיון איננו מוחלט – כאשר מנגד ניצבות זכויותיהם של בעלי הדין לכבוד, לשם טוב ולפרטיות, שאף הן כידוע זכויות יסוד חוקתיות, המעוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. בענייננו, אין לכחד כי ייחוס חשד פלילי לאדם פוגע בזכויות אלה, כאשר הדימוי השלילי עלול להמשיך וללוות אותו במשך כל ימי חייו, וזאת אף אם לא הוגש נגדו כתב אישום (ראו: עניין תורג'מן, בעמ' 670; בש"פ 1071/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (25.2.2010) (להלן: בש"פ 1071/10); עניין חברה פלונית, פסקה 2 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) א' חיות).

26. לפי האיזון שהתווה המחוקק, עקרון פומביות הדיון הוא הכלל – ואיסור הפרסום הוא החריג לו. בהתאם לכך, הוראות בדבר דיון בדלתיים סגורות או איסור על פרסום של פרטים מההליך המשפטי יחולו רק בהתקיים נסיבות מיוחדות (ראו: סעיפים 68(ב) ו-70 לחוק בתי המשפט. ראו גם: עניין חברה פלונית, בפסקה 11 לפסק דינו של השופט פוגלמן וההפניות שם). בית משפט זה הדגיש לא אחת כי יש לפרש חריגים אלו בצמצום,

נוכח מעמדו הרם של עקרון פומביות הדיון (ראו: ע"א 5185/93 היועץ המשפטי לממשלה נ' רוט, פ"ד מט(1) 318, 341 (1995); בש"פ 2322/13 אברהם נ' מדינת ישראל (1.5.2013); בש"פ 2211/15, בפסקה 9).

27. מוקד הדיון בענייננו, סעיף 70(ה1)(1) לחוק, הוא אחד מן החריגים לעקרון פומביות הדיון. סעיף זה מאפשר כאמור לאסור על פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום אם הדבר עלול לגרום לו "נזק חמור" ואם בית המשפט סבר כי יש להעדיף את מניעתו על פני העניין הציבורי שבפרסום. הסעיף מבהיר עוד כי איסור הפרסום יפקע עם הגשת כתב אישום נגד החשוד (אלא אם קבע בית המשפט אחרת), אך כאמור בפתח הדברים – שותק לעניין מעמדו של הצו (שמטבע הדברים לא צוין מועד לפקיעתו) במקרה בו החקירה הסתיימה ללא כתב אישום.

28. טענות הצדדים ביחס לפרשנותו הראויה של סעיף זה נחלקו לשני מישורים – מישור הסמכות ומישור שיקול הדעת.

מישור הסמכות

29. הקושי העולה משתיקתו של סעיף 70(ה1)(1) לחוק בכל הנוגע למקרה שבו לא הוגש כתב אישום זכה להתייחסות קצרה בעניין חברה פלונית, מבלי למצות את הדיון בו. השופט י' עמית הצביע על כך שחשוד לשעבר נהנה מ"חפות מוגברת" ולכן הנזק שצפוי להסב לו הפרסום קטן יותר (שם, בפסקה 4 לפסק דינו). השופטת (כתוארה אז) חיות הציגה את שתי הגישות ההופכיות בנושא – האפשרות כי צו איסור הפרסום נותר לעמוד בתוקפו (הנתמכת לכאורה בכך שבשלב זה מתחזקת הטענה לשמירה על שמו הטוב של החשוד לשעבר) והאפשרות כי הצו פוקע מאליו (תוך התחשבות בכך שהנוגע בדבר יוכל להזכיר את סגירת התיק להגנתו). היא ציינה את נטייתה לגישה השנייה אך לא הכריעה בעניין. בשונה מכך, בענייננו השאלה נדרשת להכרעה.

30. אף אחד מהצדדים לא טען כי הצו שהוצא מכוח סעיף 70(ה1)(1) לחוק פוקע אוטומטית בשלב שלאחר סיום החקירה, ועל כן איננו נדרשים להרחיב בעניין זה. אולם, פטור בלא כלום אי אפשר. נוסף אפוא את עיקרי הדברים. ראשית, מהבחינה הלשונית נוסחו של סעיף 70(ה1)(1) תומך לכאורה בפרשנות שלפיה הצו אינו פוקע מאליו, אלא במקרה שבו הוגש כתב אישום. שנית, מהיבט ההגנה על מי שעניינו היה מצוי בחקירה, אין להוציא מן הכלל את האפשרות שקיימים טעמים התומכים בהגנה על פרטיותו גם לאחר תום החקירה (כשם שדברים דומים אמורים במי שעמד לדין וזוכה), ועל כן העמדה

הדוגלת בפקיעה אוטומטית וגורפת של הצו מעוררת קושי. שלישית, מהיבט הוודאות והיציבות המשפטית, כפי שציינה המדינה, יש חשיבות לקיומה של אמת מידה ברורה ביחס לשאלה מתי פוקע צו איסור פרסום בהתחשב בכך שמועד סגירתו של התיק אינו תמיד ידוע, וכפוף להליכי ערר.

31. כאמור, עמדתו של המערער שללה את האפשרות של פקיעה אוטומטית ותמכה בהיפוכה הגמור. לשיטתו, יש לפרש את שתיקתו של הסעיף כ"הסדר שלילי" המורה כי לאחר סגירתו של תיק חקירה נגד חשוד אין כלל אפשרות להסיר את צו איסור הפרסום שניתן בעניינו, אף אם מוגשת בקשה לעשות כן. פרשנות זו אין בידינו לקבל. משמעותה של הגישה שמציע המערער היא הגבלת קבע על זרימת מידע לציבור, תוצאה שנמצאת בסתירה חזיתית לעקרון פומביות הדיון. למעשה, גישה זו גם איננה מתיישבת עם ההליך הספציפי המוסדר במפורש בסעיף 70ג לחוק, שלפיו ניתן לפנות לבית המשפט שנתן צו איסור פרסום בבקשה לביטולו. מעבר לכך, הכרה בסמכותו של בית המשפט לבטל את צו איסור הפרסום במקרים אלו הולמת אף שיקולים נוספים, לרבות כאלה שעניינם שמו הטוב של החשוד. כך למשל לא מן הנמנע כי דווקא החשוד יהיה זה שיבקש להסיר את האיסור על פרסום שמו, למשל במקרים שבהם פרסומים לא-פורמליים יקשרו אותו לפרשה שלילית, והוא יבקש לטהר את שמו. אם היינו מקבלים את עמדתו הבסיסית של המערער, ללא כל סייג, אף במקרים שכאלה לא ניתן יהיה לכאורה להסיר את הצו.

32. מעבר לכך, יש לייחס משקל לנסיבות של הוצאת הצו מלכתחילה. כך למשל, ייתכן שבדיון אשר עסק בהוצאת הצו לא בהכרח לקחו חלק גורמים המעוניינים בפרסום, כגון כלי תקשורת, כצד פורמלי, או שאף לא התקיים כלל דיון לגוף הדברים על רקע הסכמת המדינה כמו במקרה דנן. כמו כן, ייתכן כי לא עמדו נתונים רלוונטיים נוספים בפני בית המשפט שקיבל במקור את ההחלטה על איסור הפרסום, וכך זו איננה מגלמת בהכרח את האיזון ההולם. ברי כי במקרה שכזה החשיבות בבחינת הסוגיה פעם נוספת אף מתחזקת, וקיים קושי של ממש להעניק להחלטה הראשונית מעמד "נצחי". עוד יוזכר כי מצב שבו צו איסור פרסום על שמו של חשוד יעמוד על כנו ללא הגבלת זמן ימנע כל דיון ציבורי בעצם ההחלטה על סגירתו של התיק והתנהלותן של הרשויות בעניין, וגם מהיבט זה קשה להסכין עמו (ראו גם: עניין חברה פלונית, בפסקה 4 לפסק דינו של השופט עמית). דומה כי אף באי-כוח המערער נתנו דעתם לבעייתיות הטמונה בפרשנות האמורה, ועל כן לא השליכו את מלוא יהבם עליה במהלך הדיון.

33. המסקנה היא כי משהוצא צו איסור פרסום מכוח סעיף 70(ה1)(1) לחוק שלא צוין בו מועד פקיעתו וניתנה החלטה חלוטה בדבר סגירת תיק החקירה בעניינו של חשוד,

הצו מוסיף לעמוד בתוקפו, אולם ניתן לפנות בבקשה מתאימה לבית המשפט שנתן את הצו לפי סעיף 70ג לחוק, אשר נתונה לו סמכות להורות על הסרתו גם ביחס ל"חשוד לשעבר".

מישור שיקול הדעת

34. המחלוקת בהיבט זה מתמקדת באופן שבו על בית המשפט לאזן בין עקרון פומביות הדיון לבין זכויותיו של החשוד לשעבר בעת שמגיעה לפתחו בקשה בנסיבות האמורות. המערער טען כי יש להטות את הכף לזכויותיו של החשוד לשעבר, ואילו המדינה הדגישה את עקרון פומביות הדיון וציינה כי העובדה שתיק החקירה נסגר היא שיקול התומך בפרסום.

35. נוכח האיזון הנורמטיבי שהתווה המחוקק בדבר עקרון פומביות הדיון ודברי הפסיקה בעניין, כמתואר לעיל, אנו סבורים כי אין לקבל את גישתו של המערער גם בעניין זה. העובדה שבעבר הוחלט על חיסוי שמו של החשוד איננה משנה את נקודת המוצא, שלפיה פומביות הדיון היא הכלל ואיסור הפרסום הוא החריג. בהתאם לכך, כמו בכל בקשה להסרת צו איסור פרסום לפי סעיף 70ג לחוק בתי המשפט, גם בהקשר זה אנו סבורים כי על בית המשפט לבחון את מכלול הנסיבות הרלוונטיות ולהחליט כחוכמתו לאור הדין והפסיקה. כפי שציינו הצדדים בטיעוניהם, ניתן למצוא שיקולים המטים את הכף לפרסום בשלב זה, כגון ההנחה כי הוא ילווה בציון העובדה שתיק החקירה נסגר בהתאם להערות בעניין חברה פלונית – דבר שיהווה כשלעצמו כלי הגנה משמעותי מפני הדימוי השלילי העלול לדבוק בחשוד ויקהה את עוצמת הפגיעה. מנגד, קיימים שיקולים המצדיקים את הותרת איסור הפרסום בשלב זה, מעבר לכך שאין מדובר עוד בחשוד, כגון הפחתה בחשיבותו של העניין הציבורי משהוחלט שלא יוגש כתב אישום (ראו: עניין חברה פלונית, בפסקאות 2-3 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) חיות).

36. בהתאם לכך, בניגוד לנטען על-ידי המערער, אין לומר שפרסום המתייחס לחקירה לאחר שהתיק בעניינה נסגר אינו בעל ערך במישור הציבורי. כפי שצוין לעיל, הסרתם של צווי איסור פרסום דווקא במקרים הנוגעים להחלטה שלא להעמיד לדין היא בעלת חשיבות מכרעת מבחינת התרומה לעיצובו, איכותו והיקפו של הדיון הציבורי, ופרסום של הליכים אלו הוא חיוני להפעלת ביקורת ציבורית אפקטיבית על רשויות אכיפת החוק. חרף זאת, אין פירושו של דבר שלא יתקיימו מקרים חריגים שיצדיקו את המשך איסור הפרסום, וברי כי כל מקרה ייבחן לגופו.

37. יש להדגיש כי גם החלטה בדבר המשך איסור הפרסום איננה "נצחית", ותהא נתונה תמיד לבחינה מחודשת (ככל שתבקש על-ידי מי מהצדדים הרלוונטיים), למשל נוכח חלוף הזמן ועקב שינוי נסיבות, כאמור בסעיף 70ג(ב) לחוק בתי המשפט. עוד יובהר כי ככל שיידרש החשוד לשעבר להתמודד עם פרסומים חלקיים או מטעים, הוא רשאי לפעול לקבלת סעד לפי דיני לשון הרע (ראו: עניין חברה פלונית, בפסקה 3 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) חיות).

38. לבסוף, נוסיף כי הוספת הנמקה, ולו קצרה ביותר, להחלטה המקורית על איסור הפרסום (גם בבקשה מוסכמת כבענייננו) עשויה לסייע לדיון המאוחר בבקשה להסרתו. אפילו ציון העילה שבגינה ניתן הצו לבדה צפוי להועיל. ניתן לצפות כי לשם כך תבהיר היחידה החוקרת מהו הטעם להסכמתה – הגנה על הנחקר עצמו או טעם אחר. בדרך זו ניתן יהיה לבחון ביתר קלות את המשמעות של חלוף הזמן ושינוי הנסיבות. יתר על כן, במישור הרעיוני יש לזכור כי החלטה בעניין של איסור פרסום נוגעת תמיד לא רק לבעלי הדין הנמצאים בפני בית המשפט אלא גם לציבור כולו, ובמובן זה הסכמתם של בעלי הדין אינה יכולה לשמש הצדקה עצמאית בלעדית לה.

39. משלובנו סוגיות עקרוניות אלו, נפנה לבחון את יישומן בעניינו של המערער.

מן הכלל אל הפרט

40. לאחר ששקלנו את הדברים הגענו לכלל מסקנה כי לגוף הדברים דין הערעור להידחות. הנמקותיהן של הערכאות הקודמות מקובלות עלינו, ואיננו סבורים כי יש מקום להתערבותנו בהן. להלן יוצגו השיקולים העיקריים שהכריעו את הכף לטעמנו. בהתחשב בתוצאה שהגענו אליה אנו עושים כן תוך התייחסות לעובדות המקרה ללא טשטוש של פרטים מזהים, לרבות שמו של המערער.

41. המערער נחקר בפרשה שעניינה חשדות לביצוע עבירות מין, במסגרתה מעורב אחד הורשע ונגזר עליו מאסר בפועל. הפרשה עוררה הדים רבים ועודנה נוכחת בשיח הציבורי, בין היתר לנוכח העובדה שנחקר בה גם הזמר איל גולן, שבהמשך נסגר תיק החקירה בעניינו גם כן. המשיבות טענו כי הן מעוניינות לפרסם מידע שהגיע לידיהן ביחס למערער, ושנוגע, לדבריהן, לכלל הפרשה. אנו סבורים, כי אין לומר שפרטים הנוגעים לחקירה ולמעורבים בה אינם בעלי חשיבות לדיון הציבורי במעשים שעליהם נסבה החקירה. עוד נזכיר, בהיבט כללי יותר, כי בית משפט זה כבר עמד בעבר על

האינטרס הציבורי הקיים בפרסום פרטים הנוגעים לחשדות בעבירות מין (ראו והשוו למשל: רע"פ 4878/19 קולצ'ינסקי נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (8.8.2019)).

42. נוסף ונבהיר, בנוגע לטענות שעלו בעניין זה, כי אף מי שאיננו נבחר ציבור עשוי להיחשב כ"דמות ציבורית" והדבר תלוי, בין היתר, במידת מעורבותו בעניין הנוגע לציבור ובבחירתו להעמיד עצמו בעין הציבור (ראו: ע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נו(2) 607, 620 (2002); ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558, 576 (2004)). מעמדו של אדם כ"דמות ציבורית" אף יכול להיות מוגבל לנסיבותיו של אירוע ספציפי ולצורך פרשה מסוימת (ראו: רע"א 3614/97 יצחק נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ, פ"ד נג(1) 26, 79 (1998)). בענייננו, עיסוקו של המערער נוגע ליחסי ציבור וכולל גם הופעות בתקשורת, ובהתחשב במכלול נסיבותיו לא ניתן לראות בו אדם פרטי ואנונימי לחלוטין (ראו: ע"א 751/10 פלוני נ' דין-אורבך, פ"ד סה(3) 369, 454 (2012)).

43. המערער טען כי הפרסום יגרום לו נזק גם במישור האישי-משפחתי, ואיננו מקלים בכך ראש. אולם, הנזק שייגרם למערער במקרה זה אינו חורג מהנזק "הרגיל" המאפיין מצבים מסוג זה, שתמיד כרוך בהם כאב מהיבטו של הפרט הנוגע בדבר (ראו: עניין תורג'מן, בעמ' 671; בש"פ 1071/10, בפסקה 10; עניין חברה פלונית, בפסקה 12 לפסק דינו של השופט פוגלמן) על רקע הצורך להביא בחשבון את האינטרס הציבורי. מכל מקום, כאמור, המערער יוכל לזקוף לזכותו בכל הקשר את העובדה שתיק החקירה נגדו נסגר.

44. סוף דבר: בקשת רשות הערעור מתקבלת, אולם הערעור נדחה לגופו. צו איסור הפרסום מיום 17.12.2013 מבוטל בזאת.

ניתן היום, כ"ח בחשון התש"ף (26.11.2019).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט